

Nr. 10

Mandag 13. mars 1950

4. årg.

SANNHETEN SKAL FREM

Vi som har levet år av vårt liv i de norske fangeleire oppgir aldri kampen mot sannhetens og rettens undertrykkere

Historien om konsentrasjonsleirene i Norge skal skrives. Det vil bli den frykteligste del i vårt lands historie. Intet maktmisbrud og ingen polititerror kan hindre oss i å fortelle det norske folk om de uhyrligheter hjemmefronten og landsvikpolitiet satte i sving

Av H. F. K.

I DET SISTE NR. AV TIDSKRIFTET «SPEKTRUM» er der tatt inn et opprop av den franske fangebokforfatter David Rousset: «Til enhver som har sittet i en konsentrasjonsleir». Oppropet er først og fremst rettet til de to franske fangeforeninger, og foreslår at der skal dannes en komite som skal henvende seg til den russiske regjering og be om å få komme til Sovjet-Russland og undersøke forholdene i de russiske konsentrasjonsleirer.

Selv om man kan gå ut fra at en slik henstilling ikke vil føre til noe, er dette opprop allikevel et bemerkelsesverdig lyspunkt, fordi det viser at der tross alt ennå fins menneskelighet og forståelse for andres lidelser blant enkelte av de som deltok i de såkalte motstandsbevegelser i de forskjellige land.

DAVID ROUSSET GAR SA LANGT at han sier at selv om kommunister og andre påstår at de som sitter i disse leirer er

stemme eller Berggravs salvesfulle røst protestere mot disse ting.

MEN FOR A TALE MEN DEN FRANSKE FORFATTER: Vi som har opplevet livet i de norske demokratiske fangeleirer og følt deres helvete, med fangemishandlinger, straffeeksersis, tortur, sult, utkommandering til likgraving og utekommandoer, dysenteriepidemier, og sett kamerater bli helseslått for livet, mens andre er blitt ødelagt av skjærbuk og beri beri eller andre sykdommer, skal også vi være tause og av feighet eller makelighet la dette forferdelige kapittel i det norske folks historie gå i glemselen?

De aller fleste av de mange tusen som har satt i en eller flere av de 31 konsentrasjonsleirer som ble opprettet her i Norge sommeren 1945, er nu fri. De har alle sin historie, alle sin tragedie å fortelle. Og de store tragedier som forekom i en leir, som selvmord, sinssykdom på grunn av tortur, eller drap, kan alle de som slapp levende fra det bevitne.

DA PROFESSOR TSJERNA-

forholdene i de russiske fangeleirer ved Hvitehavet, vakte den en voldsom oppsikt hele verden over. Hvorledes tror man det ville bli dersom der kom ut en nøyaktig, vitnefast og helt igjennom saklig og sannferdig bok om forholdene og tilstandene i de norske konsentrasjonsleirer sommeren 1945? Det ville bli en bok så forferdelig at det ville slå det leesende publikum med gru og forferdelse. Kan dette virkelig være sant? Kan slikt ha foregått i et fritt og demokratisk Norge?

LA OSS SE HVA SOM ALLE-REDE FORELIGGER: Den første bok som kom ut var Marta Steinsviks «Frimodige Ytringer». Det var en oprekning av mishandlinger og tortur som hadde forekommet under arrestasjonene og i norske fengsler og fangeleirer sommeren 1945. Boken vakte veldig oppsikt, men ble selvfølgelig i den samlede pressmøtt med skriket: Løgn, overdriveise, propaganda. I stortingset ble der harsellert over den gamle, nærmest åndssvake fru Steinsvik (Vi minnes Knut Ham-sun med de «nedsatte sjelsevner»). Fru Steinsvik henvendte

OVERFALLET på Norge ble planlagt av England

Vi var de første, sier lord Hankey i Overhuset

Han forlanger amnesti så fort som gjørlig.

Mr. Churchill vedstår seg ansvaret for å ha forvoldt det tyske angrep på Norge

Fornylig utkom en bok i England forfattet av The right hon. Lord Hankey P. C., G. C. B., G. C. M., G. C. V. C Boken's tittel er POLITICS TRIALS and ERRORS.

Som ventelig var har den norske presse ikke meg bekjent, omtalt denne boken med et ord. Når man har lest den, forbauses man ikke over dette forhold. Dette tiltross for at det denne gang er en Lord, som vier et helt kapittel til omtale av Norge, og de årsaker som påførte oss 5 års okkupasjon. For å muliggjøre «en verdig avslutning på rettsoppjøret» er det norske folk snart alene om troen på at det var Tyskland som overfalt Norge den 9. april 1940. Men myten om dette overfall er livsnødvendig å opprettholde, og står i nøye sammenheng med «rettsoppjørets» grunnlag.

Da Churchills bok

«The Gathering Storm»

kom ut og ble anmeldt i norsk presse, ble det ikke nevnt et ord om at Churchill vedstår seg ansvaret for å ha forvoldt det tyske angrep på Norge. At han med vilje og overlegg tvang Tyskland til å angripe.

Lord Hankey behandler

i sin bok «Politics Trials and Errors» spørsmålet om ansvaret for Norges okkupasjon grundig. Så grundig at der ikke kan være noen tvil om den rette sammenheng. Dette gjør han neppe av hensyn til Norge, da han sikkert mener at en hver nordmann med normal hjernevirksomhet den hele tid «må ha vært seg bevisst» at det var England som drev Norge inn i krigen.

Når Lord Hankey tar spørsmålet opp,

så er det fordi han mener, at de tyskere som ble dømt av

bindelse med felttoget mot Norge, har vært utsatt for justismord. Lorden forklarer videre hvorledes man ved vitende og vilje gjorde det mulig å få avsagt en dom i strid med alle kjennsgjøringer, ved å hindre at de tiltalte fikk anledning til å nevne den engelske side av saken. Og ved at de dokumenter som klart beviste Englands skyld ble tilbakeholdt. (En framgangsmåte som minner uhyggelig om fortielsen av kapitulasjonsdokumentet i det norske «rettsoppgjør».) Lord Hankey siterer fra sine taler i The House of Lords, hvor han på de skarpeste kritiserer både Nürnberg- og Tokio-krigsforbryterdomstolens framgangsmåter. Han beviser klart at dette ikke var domstoler men tribunaler, som hadde til oppgave å ta hevn over slagne motstandere.

USA oppnevnte offentlige forsvarere for de tiltalte i Tokio. Da dommen var falt, rettet disse forsvarere en samlet henvendelse til general MacArthur, øverstkommanderende for de allierte. Den sluttet med følgende appell: «Hvis vi setter vårt håp til en verden bygget på lov, og ledet etter lov og rettsprinsipper, må vi ikke selv gjøre oss skyldige i forbrytelser mot lov og rett. Intet godt, men pyra- (Forts. side 3)

«Lagmann»

Vedeleropptordret til å ta trivillig tyskerarbeide

I 1943 utferdiget han tiltale mot 10 menn som nektet å

CHURCHILL

Nerlandsdalsfanger på likgraving i Sunndalen

HJEMMEFRONTEN GA ORDRE OM AT LIKET SKULLE PARTERES MED SPADENE

I alle de rapporter vi har fått om overgrep mot varetektsfanger, viser det seg at likgraving har vært obligatorisk straffemiddel.

Endog ikke i konsentrasjonsleiren i Nerlandsdalen, Kr.sund, som den hjemlige hjemmefront i dag betegner som «solskinnsleiren», unnlot man å gjennomføre «likgravningsordren».

Siste gang fanger fra Nerlandsdalen ble tvunget til dette ufysiske arbeide var inne på Sunndalsøra. Under polititransport ble de uttatte sendt innover, og de ble mottatt av hjemmefrontens leder — Sponås.

Før arbeidet ble satt i gang opplyste Sponås, at hvis noen gjorde tegn til flukt ville det bli skutt uten varsel.

I de to første gravene var det bare benrester som fangene måtte plukke opp i kistene med bare hender. I den siste grav var liket ennå ikke gått i forråtnelse, og det ble et meget vanskelig og livst arbeid med å få kadaveret opp.

at en slik henstilling ikke vil føre til noe, er dette opprop allikevel et bemerkelsesverdig lyspunkt, fordi det viser at tross alt ennå fins menneskelighet og forståelse for andres lidelser blant enkelte av de som deltok i de såkalte motstandsbevegelser i de forskjellige land.

DAVID ROUSSET GAR SA LANGT at han sier at selv om kommunister og andre påstår at de som sitter i disse leirer er «forbrytere mot folket», reaksjonære, tidligere SS-folk osv., så har dette intet å bety. Det er konsentrasjonsleiren som sådan vi må bekjempe. Vi som på vår egen kropp har opplevet livet i en slik leir, må under ingen omstendighet godkjenne konsentrasjonsleiren — likegyldig hvem som sitter der. Vi må avsløre konsentrasjonsleirsystemet, som det forferdeligste av alt som er hendt i menneskehetens historie.

Dette er en helt annen tale enn den som føres av våre egne hjemmefrontledere. De fordømmer konsentrasjonsleirene så lenge det gjelder dem selv og deres meningsfeller, men når det etter «frigjøringen» var deres politiske motstandere som havnet i konsentrasjonsleirene, da kunne de ikke få gjort dem umenneskelige nok og ikke få mange nok innenfor piggråden.

I DET SISTE HAR TO AV VARE HJEMLIGE «nasjonalhelter», Berggrav og Øverland drevet med masse møter og opprop til fordel for de greske, bortførte og hjemløse barn. Vi møtte ingen slik humanitet og møtevirksomhet fra de samme helter da det gjaldt norske barn som ble gjort hjemløse ved massearrestasjonene i maidagene 1945. — Nei, da skrek de samme herrer i kor med pøbelen at landssvikernes barn måtte gjøres foreldreløse og kastes på gaten. Hva de også i mange tilfeller ble, når begge foreldrene ble arrestert og barna kastet ut. Med hensyn til konsentrasjonsleirene har vi det samme forhold. Flere aviser har omtalt David Roussets opprop og gitt det sin tilslutning, (selv Dagbladet). Og «humanistene» i våre aviser korser seg stadig over fangeleirene i Sovjet og de grusomheter som skal foregå der. Men våre egne konsentrasjonsleirer, opprettet av vår demokratiske regjering etter 1945, og alt det som foregikk der, hvorledes er det med det? Vi hører ikke Øverlands forbitrede

De aller fleste av de mange tusen som har satt i en eller flere av de 31 konsentrasjonsleirer som ble opprettet her i Norge sommeren 1945, er nu fri. De har alle sin historie, alle sin tragedie å fortelle. Og de store tragedier som forekom i en leir, som selvmord, sinssykdom på grunn av tortur, eller drap, kan alle de som slapp levende fra det bevitne.

DA PROFESSOR TSJERNAVIN SENDTE ut sin bok: «Jeg taler for de tause», som skildret

Er Arnulf Øverland villig til å kaste vannstoffbomben?

Han får da melde seg til den amerikanske generalstab

Det stilles krav om at æresboliggjesten blir ekskludert av forfatterforeningen

Av Klaus

OVERFOR EN DANSK AVIS skal Arnulf Øverland ha uttalt, at vannstoffbomben bør kastes. Det begynner nok å bli for stille for ham.

Etter en Oslo-avis gjengis her et utdrag av et brev som forfatterinnen Torborg Nedreaas har sendt Den Norske Forfatterforening i sakens anledning:

«Den uttalelsen som Arnulf Øverland har latt falle i et intervju med Berlingske Tidende

handlinger og tortur som hadde forekommet under arrestasjoner og i norske fengsler og fangeleirer sommeren 1945. Boken vakte veldig oppsikt, men ble selvfølgelig i den samlede presse møtt med skriket: Løgn, overdrive, propaganda. I stortinget ble der harsellert over den gamle, nærmest åndssvake fru Steinsvik (Vi minnes Knut Ham-sun med de «nedsatte sjelsevner»). Fru Steinsvik henvendte seg da i flere åpne brev i avisene

Forts. side 4

Arbeidskontorets bestyrer drev entreprenørforretning under okkupasjonen

Han skaffet firmaet arbeidere gjennom

SIN STILLING SOM BESTYRER

Etter «frigjøringen» fikk han igjen sin stilling, men hans kompanjong fikk 6 mndr. fengsel og 50 000 kroner i inndragning

AV ALEK

I nr. 7 hadde vi et brev fra en trønder om forholdene ved Arbeidskontoret i Trondheim. En av våre medarbeidere supplerer brevet med følgende:

I saken for Trondheim byrett mot tidligere bestyrer ved Trondheim arbeidskontor, Arnulf Høgle, som på en fryktløs måte varetok Trondheim-arbeidernes interesser under okkupasjonen, forekom flere interessante innlegg. Det forlyder fra pålitelig hold, at lokale avisers forhåndsbehandling av denne sak — med en utvilsomt straffbar forhåndsgjengivelse av en fantasifull «tiltalebeslutning» m. v. — foranlediget en skarp påtale både fra aktor og forsvarer. Den ble ikke gjengitt i pressen!

Forsvareren, overrettssakfører P. B. Wettergreen senior, leverte en skarp og vektig prosedyre og framkom herunder med flere interessante opplysninger. Herr Wettergreen senior har som uredd forsvarer for sine klienter i de såkalte landssviksaker skilt seg fordelaktig ut i det triste «juridiske» landskap. Full av vitalitet gikk den aldrende

om at vannstoffbomben bør kastes, er en uttalelse som intet ansvarlig menneske kan

Forts. side 3

noen tvil om den rette sammenheng. Dette gjør han neppe av hensyn til Norge, da han sikkert mener at en hver nordmann med normal hjernevirksomhet den hele tid «må ha vært seg bevisst» det var England som drev Norge inn i krigen.

Når Lord Hankey tar spørsmålet opp, så er det fordi han mener, at de tyskere som ble dømt av Nürnberg-Tribunalet for aggresjon (i Norge kalt overfall) i for

«Lagmann»

Vedeler oppfordret til å ta frivillig tyskerarbeide

I 1943 utferdiget han tiltale mot 10 menn som nektet å ta arbeide for tyskerne

Etter 1945 følte han seg ren nok til å plusse statsadvokatens påstand fra 12 til 20 år

I sin leder lørdag 25. februar skrev Stavanger Aftenblad litt om Presseskikk.

Vi vil i den sammenheng minne om Rasløvsakens behandling for særdomstolen sommeren 47.

«Lagmann» Bernt Vedeler ble påstått inhabil, først fordi han i egenskap av statsadvokat — i april 1940 — sammen med kongelig norsk fylkesmann Norem, ordførerne i Stavanger og omland og andre offentlige menn, oppfordret entreprenører og arbeidere til å ta frivillig tyskerarbeid for å unngå tvangskrivning som en fryktet kunne utvikle seg til en landplage.

Videre ble det av tiltalte, entreprenør Rasløv, fremlagt fotostater av tiltalebeslutninger som samme «lagmann» Vedeler, i egenskap av statsadvokat i 1943, hadde utferdiget mot ti unge menn som nektet å ta utskrevet arbeid i tankgraven på Jæren.

Aftenbladets unge referent telefonerte til sitt blad og fikk redaktøren, selveste formannen i Stavanger Presseforening til unnsetning. Men av referatet ble det ikke mulig å finne ut hva tiltaltes påstand egentlig gikk ut på.

Måtte lagmannen dekkes? Stod denne rettens hårde herre så svakt?

«Statsadvokat» Galtung Eskeland henstilte til retten å gi tiltalte en bot for uregelmessig opptreden! idet en slik innsigelse måtte være framkommet før.

Prippen herre den plettfrie Galtung Eskeland.

Herr Vedeler ble erklært inhabil, og en må uvilkårlig minnes sorenskriver Bredrups ord som 50 års student: «I min ungdom var det utenkelig at en dommers habilitet kunne være

Sponås.

Før arbeidet ble satt i gang opplyste Sponås, at hvis noen gjorde tegn til flukt ville det bli skutt uten varsel.

I de to første gravene var det bare benrester som fangene måtte plukke opp i kistene med bare hender. I den siste grav var liket ennå ikke gått i forråtnelse, og det ble et meget vanskelig og nivst arbeide med å få kadaveret opp. Det ble da gitt ordre til å partere liket med spadene, men da det viste seg at spader egnet seg svært lite til likpartering, fikk fangene ordre om å ta hesjestrang omkring liket og på den måte få det opp av graven og i kisten.

En av fangene forteller, at det var et fryktelig arbeide, og meget hensyn til de døde og gravfrenden ble det ikke tatt — selv om presten var til stede.

gjenstand for selv den minste tvil».

Det var den samme Vedeler som kort tid før eller etter denne episode følte seg ren nok til å plusse statsadvokatens påstand fra 12 til 20 år. Slikt er kanskje bare tørre tall for enkelte dommere? For fangene er det 7300 dager av hans liv.

Og var det ikke det samme Aftenblad som kortet inn NTB.s referater fra «Fanebust-saken» slik at alt som tjente til fordel for riksadvokaten ble tatt med, mens det som var til fordel for Fanebust ble strøket — av plasshensyn?

«Presseskikk!»

Det tør videre være grunn til å spørre om det ikke var en av Aftenbladets nærmeste meningsfeller som ledet tyskerarbeidets hovedutskrivningskontor for Stavanger og Rogaland, og som altså skrev ut de nevnte 10 tiltalte som nektet å gå i tankgraven?

Denne utskriveren er nå blitt stortingsmann for Venstre, mens hans underordnede på utskrivningskontoret fikk en del års fengsel fordi han i tillegg til dette underordnede bistandsarbeid var medlem av NS.

Vi refererer igjen sorenskriver Bredrup: «Det er blitt lavt under loftet i tingstuen idag».

DAGENS EPISTEL

Det er bare i slette romaner at folk blir engler av overdreven motgang.

I Bergen var forholdene i mai-dagene 1945 forferdelige

Fanger ble tatt ut av fengslet og stillet ut på gatene for at pøbelen skulle mishandle dem. I Espeland fangeleir skjøt vaktene fra tårnet etter fangene i leiren

NÅR MAN I DAG — fem år etter — forsøker å gjenkalle i erindringsgen det som hendte de forferdelige uker og måneder sommeren 1945, er det som å gjenopplive et mareritt, en vanvittig drøm, og likevel er det en virkelighet, så forferdelig at ingen av oss som opplevet det kan glemme det så lenge vi lever. Det ble visstnok fra først av lansert fra London og senere hvilket rundt i hele landet at når «frigjøringen» kom skulle jessingene hjemme i Norge få tre lovlese dager, — tre dager da de kunne myrde, rane og stjele så meget de ville. Nå har vi snart hatt fem lovlese år. For der fins vel ikke en av de mange tusener som har opplevet norsk rettsvesen på sin kropp, som vil påstå at det fins noe som kalles lov og rett i den måte landsvikerne er blitt behandlet på? Fanger ble tatt ut av fengslet og ført gjennom gatene «på utstilling», for at pøbelen skulle sparke og slå dem slik som hjemmefronten gjorde her i Bergen i maldagene 1945?

«For spøk» ble fanger tatt ut av sellene og truet med at de skulle skytes. Det ble siktet på dem med maskingevær og de ble fortalt at nå var deres siste time kommet.

Fangene i Bergens Kretsfengsel og på «Lenken» på Espeland var «på utstilling», slik at hvem som helst som var med i hjemmefronten eller kjente en politi eller en vakt kunne gå inn og se på dem, true dem, skjelle dem ut, spytte på dem og slå dem de første ukene etter «frigjøringen» da lov og rett var innført påny?

VAKTENE I TÅRNET SKJØT med skarpt etter fanger som stod utenfor barakke II. på Espeland? De to tyske leirsjefer Eberl og Spengler ble arrestert i maldagene 1945, tror man de hadde sluppet så lett fra det dersom slikt hadde forekommet i deres sjefstid? En fange på Espeland fangeleir ble skutt gjennom ryggen mens han stod og kledte på seg, det var frontkjemper Knudsen fra Mathopen som ble truffet.

Massene løp som avsindige gjennom gatene i Bergen og overfalt, slo og spente hjelpelese mennesker. Hu-

skap. For det er intet lovbyrterne og sadistene frykter mer enn sannheten som avslører deres onde handlinger.

La det nå bli slutt med skriket om at vi nordmenn er så meget bedre enn tyskerne Tyskerne opptrådte mot fremmede under en krig. De supernasjonale nordmenn opptrådte langt verre, mot sine egne landsmenn, men det var fred.

HÅNDEN PÅ HJERTET JØSSIN-GER, forsøk for en gangs skyld å være sørlige: Hvem reddet landet fra borgerkrig? Hvem var det som reddet landet fra borgerkrig sommeren 1945?

Var det regjeringen i London som hlaset til hat og hevn? Var det hjemmefronten som hadde latt tusener av ukyndige få våpen, og som raste gjennom gatene med biler, arresterte, ranet og stjal? Var det svenskepolitiet som kom bevæpnet til tennene over grensen og bare ønsket krig?

Her stod noen hundre tusen tyske soldater i landet med det beste krigsmateriell som kunne skaffes, her var 7—8000 forntkjempere foruten alle andre bevæpnede avdelinger, ikke en av dem løste et skudd, alle leverte våpnene ifra seg og viste, trass den søreløse måte de ble behandlet på, den mest mønsterydige disiplin.

Idag er det mange som «grer på det, og sier at hadde de visst hvordan de ville bli behandlet hadde de skutt. Men de gjorde det ikke. Den appell Quisling kom med med fredag 5. mai i sin siste radiotale, om å forholde seg rolig og aldri bruke våpen mot landsmenn ble fulgt. Man kan mene hva man vil om Quisling som politiker, om det er selv hans ministre uenige, men hans rolige og verdige opptreden kapitulasjonsdagene, må alle beundre. Hadde han oppfordret til kamp hadde vi fått et blodbad, som ingen i dag kan beskrive.

VI MÅ NOK VÆRE ENIG MED DR. SCHARFFENBERG når han sa i et foredrag: «Hva man enn kan si om Quisling, så reddet han Norge fra borgerkrig.»

Hvorledes ble vi så behandlet vi som ble tatt under politiets og hjem-

lå i dagevis i sengene og skrek av smerte, banksjef og ordfører Bjørnstad fra Herdla ble helt knekket av dysenterier, kom hjem som et vrak og døde like etter. A klage eller be om forandring i kosten nyttet ikke, vi ble stadig foret med sølsild. Antagelig var det en plan at vi skulle ødelegges. Vi fikk alltid for lite mat, og noe måtte vi spise for å leve. Mange spiste både rogn og melke i den salte sølsilden og ble ennå sykere, andre rotet i bossbottene for om mulig å finne noe avfall å stille hungeren med.

DET VAR I DENNE TIDEN AT LIV KOOTER skrev i Morgenavisen at landsvikerne på Espeland spiste steik og flekk og fikk motta pakker og drakk melk. Hetsen og hatet måtte holdes vedlike av stadig nye løgner, og avisene var skjegen som stadig solgte seg.

Til dette kom alle mishandlingene. I den første tid var det noen unge hjemmefrontgutter som terroriserte leiren. Bare det at de ikke likte ansiktet eller navnet til en fange var nok til å gi ham straffe-eksersis eller sette ham på eneselle. Han fikk føle det kommuneingeniør Ibsen, som ble ført opp på barakken med enesellene en kveld mens to vakter skjøt mellom fettene og over hodet på ham, bare fordi han het Ibsen. Så begynte likgravningen. Hver morgen mens vi stod på appellplassen ble numrene ropt opp på de fanger som skulle ut og grave opp lik. Politibilen stod og ventet. Selvsagt var det ulovlig å bruke varetektfanger som var utsultet og syke av dysenterier til slikt og gi dem en slik behandling. Men hvem kunne gjøre noe med det når selve politiet gikk i spissen med lovlosheten? At vi ikke alle ble syke eller døde av likstanken og liggiftten som hang igjen i klærne på de fangene som hadde vært på likgraving når de kom hjem, er et under.

MEN DET SKULLE BLI VERRÉ. For nå ble vaktene i leiren overtatt av svenskepolitiet, som gjorde mishandling og tortur til en dagligdags ting. På en barakke som ble kalt «Lenken» hadde tyskerne innredet små eneseller omtrent som kaninbur, og der ble de fanger man ville plage satt inn. Inne i disse trange sellene som de såvidt

I et intervju i Arbeiderbladet 6. april 1948 uttalte statsråd Hønsvald om Marshalhjelpen «Vi hører til i første gruppe, sammen med Sverige og Portugal, slike land som ikke har vært krigførende».

Ja, selvsagt. Og det får vi også betale for den dagen da regningen blir lagt på bordet. Men hvor blir det så av nordmennenes heroiske kamp i okkupasjonsårene, som faktisk har ført til at mange av 45-heltene tror, at det var de som vant verdenskrigen. Og hvor blir det av det juridiske og moralske grunnlag for hevnen mot NS-folkene, som alltid har hevdet at den norske krigen sluttet 10. juni 1940 og som handlet deretter til landets beste?

Så opplagt som folkebedraget er, må nå alle krefter settes inn på å få slutt på denne margstjelingen av folket. Vi har ikke lenger råd til å føre denne kalde krigen. Det er ikke bare et økonomisk spørsmål men ennå mere et moralsk problem.

Hva andre sier

I STARTEN.

Utdrag av redaksjonsartikkel i Adresseavisen onsdag 22. februar 1950: «Handelaministeren, statsråd Brofoss, sa forleden dag: «Vi har ikke noe fattig land fra naturens side. Men startvanskene er store.»

Vi er altså bare i starten.

Norges historie strekker seg ellers over mer enn tusen år. Allikevel mener altså hrr. Brofoss at vi bare er i starten. Vi skal kanskje sette en strek over alt som er skapt og bygget gjennom de tusen år. Vi skal kanskje lære opp igjen og tro at det var et uutbygget og tilbakeleggende land som Gerhardsens regjering overtok i 1945?

Sannheten er at ingen regjering har hatt en så gunstig utgangstilling som den nåværende hadde i 1945! Ikke bare politisk, men også økonomisk. Det daværende fattige Danmark henviste til «milliardøren» Norge. Det var i 1945.»

MENNESKELIVETS HELLIGHET

I bladet «For fattig og rik» 22.1. 1950 leser vi i en redaksjonsartikkel (redaktør H. E. Wisløf):

«Menneskelivets hellighet er ukrenkelig. Et uheldredelig, sykt og saret dyr er det rett å hjelpe til å dø. Men menneskelivets står i en helt an-

I sin nyttårstale kom statsminister «rettsoppgjøret», og sa bl. a.:

«Mange av dem som har gjort nister Gerhardsen også inn på opp med samfunnet kan vel ennå ha sine vansker å stri med, men med hjelp av alle gode krefter, får vi håpe at en vinner over vanskene.»

Ja, det er nok sikkert at tusener av «rettsoppgjøret»s ofre har «vansker» å stri med — det er nemlig et temmelig mildt uttrykk for det å ha mistet stilling og levebrød for folk som er i 40—50-årene og har utdannet seg for en stilling i Statens tjeneste.

Men også andre har store vansker med å komme inn i arbeidslivet igjen.

Hvilken kamp måtte ikke sjåfør Trygve Lie utkjempes for igjen å få lov å sitte bak rattet?

Selvste LO's formann, Konrad Nordahl, hadde han i mot seg. Skal alt nå gå lettere? Det må en gå ut fra etter statsministerens tale. Man må gå ut fra at han og regjeringen «vil stille seg på» de gode krefters side når

det gjelder å vinne over vanskene, løse de sår «rettsoppgjøret» har slått.

Vi har nemlig nå etterhånden fått mange gode krefter som vil bringe de ulykkelige hjelp. Nå sist hadde vi henvendelsen til regjeringen fra kristenfolkets ledere i dette land, med biskop Kristian Schjelderup i spissen.

Men det trengs sannelig også alle gode krefter — for vi har nok av vonde krefter, som vil holde forfølgelsen ved like. I kommunestyre, fylkesadministrasjon og i departementene har vi mange små, hevgjerrige personer som stanser alle søknader fra fhv. NS-folk, selv om de — som statsministeren sa «har gjort opp med samfunnet». Det er de mennesker mil-org.-sjef major Langeland i sin bok kaller «angstbitere».

Det står i statsministerens hånd i disse et Pauli ord.

«Og han blir ikke alene når han nå vil vinne over vanskene — det vil vel også si å la dem som har gjort opp med samfunnet få sine stillinger og sitt arbeid igjen. Mange tingmenn — også av hans eget parti — med hjertet på rette sted, er nå enig i at alle gode krefter må settes inn skal vi ikke for alltid bli et splittet folk.»

Regjeringen taler så meget om å bygge ut og gjenreise landet — et menneske som føler seg urettferdig behandlet blir ingen god gjenreiser. Det er vel også dårlig planøkonomi å la høgt utdannede folk gjøre arbeide som folk uten utdannelse gjør like godt — kanskje bedre.

Kommentator

Politikk, dommer og feil.

Lord Hankey, som i 1941 demisjonerte som medlem av Mr. Churchills ministerium, har skrevet en bok: — «Politics, Trials and Errors» (Oxford 1950). Denne bok er meget leseverdige.

Lorden kommer bl. a. inn på Nürnbergdommene og herunder også lun på Norges inndragning i krigen. Etter at lorden var gått ut av regjeringen uttalte han i House of Lords den 5. mai 1949:

«Den britiske plan gikk ut på å sperre de norske farleder, slik Mr. Churchill meget tydelig hadde gjort

en full revisjon av hele rettsoppgjøret, en erkjennelse av at det hele har vært et farlig og splittende politisk spill. Denne revisjon må se som endelig mål full gresopprensning og tilbakebetaling av beslaglagt gods, reelt oppgjør for ran og overgrep og ordning av alle lønns- og pensjonsforhold. Det er et langt lerret å bleke, men det blir ikke fred her i landet før all skade er gjort god igjen. Vi venter ikke alt dette i første omgang, men vårt forbund vil ikke hvile, før målet er nådd.

Enkelte vil kanskje innvende, at det er uklokt på det nåværende tidspunkt å formulere så vidtgående krav, og at dette vil få våre uforsonlige motstandere, som ennå utvilsomt finnes, til å gå til motaksjon. Dertil vil vi svare, at vi har alltid vært åpne i vår tone og akter å fortsetter med det. I alle land, som er rammet av det politiske rettsoppgjør, hvis opphav hittil har ligget utenfor vår kontroll, er det reist en stadig omsegripende bevegelse for total revisjon av hele komplekset med det mål og formål å samle alle byggende krefter om nasjonens velferd og sikkerhet. Så faretruende som verdenssituasjonen er i dag, må det vises både villig og meget for å nå dette mål, og jo før det skjer, des bedre for oss alle.

Er Arnulf Øverland —

(Forts. fra side 1)

unnlate å ta stilling til. Oppmuntringen til å virkeliggjøre en form for milliondrap som ennå ingen ledende politiker, militæreksperter eller vitenskapsmann har våget å gi noe tilsagn om å anvende, kommer fra en norsk dikter med æresbolig, diktergasje og posisjon av æresmedlem av Den Norske Forfatterforeningen.

Til slutt heter det:

«Den Norske Forfatterforening har plikt til å ta stilling til Øverlands nåværende virksomhet. En avstandtagen fra de brannfarlige uttalelser som Øverland har tillatt seg å gjøre av, er utilstrekkelig i enhver annen form enn ved eksklusjon fra forfatterforeningen».

UTEN ALT KJENNSKAP til hvilken politisk oppfatning Torborg Nedreaas måtte ha, må man erklære seg enig i hva hun skriver, med forbehold av at man ikke må bli sett på som en påtrengende person som vil søke å påvirke forfatterforeningens disposisjoner.

NA FRAMGAR DET RIKTIGNOK ikke tydelig hvem Øverland mener at bomben bør kastes mot, men da han så vidt vites er antikommunist for tiden, må en hypotese om at det er russerne han tenker på, ansees for å være begrunnet. En eller annen har sagt eller skrevet at den som kan hate dypest, kan elske høyest. Hvis dette er riktig, ligger det nær å tro at Øverland må være en elsker av virkelig klasse.

KOMBINASJONEN AV LOVGIVENDE OG DØMMENDE MAKT er tyranniets viktigste grunnpill, sa USA.s 4. president, James Madison som i 1787 hadde sin store andel i den amerikanske forfatnings utformning. Denne mann må ha vært ukjent for dem, som utformet landssvikparagrafene. Det viser seg, at disse har vært en flokk naraktige og kortsynte mennesker, som har overvurdert sin egen betydning og har vært bytte for skjulte internasjonale krefters spill. De forrådde norsk lovgivnings helligste prinsipper, var selv både lovgivere og utøvere av loven for å få ensartethet i domshevnen over NS-folkene. Resultatet ser vi: Reaksjonen er kommet, selv om hevnsøden ennå kildder mange i ganen, og grunnlovsstaten er blitt en politistat med all dens brutalitet og vilkårlighet, slik at mange både ute og hjemme begynner å spelde etter det meget omtalte jern-teppe. Fliken av det har vi forlenget takket være den evnukaktige dagspresse, og det må en opprensning til, en stormfylt vekkelse, før vi når fram til den åpne scenes virkelighet under offentlighetens fulle kontroll.

SOMME TIDER KAN MAN høre ham i kringkastingen. Med en stemme som kan få det til å snu seg i noen hver, legger han ut på vers og prosa om hat, undertrykkelse, menneskerettigheter og alt det der som er så populært å preike om. Sist gjaldt det de greske barna som er bortført til Jugoslavia.

DET ER UNGER I RUSSLAND også, Øverland. Jeg har sett mange, mange av dem. Jeg kan forsikre at de er akkurat like frekke og like inntagende, like snørrete og like deilige som ungene i alle andre land.

Klaus.

usert i Norge nå i snart 5 år. Og man tar neppe feil ved å anta, at d'herrer som laget landssvikanordningen har mottatt instruksjer i London om hvorledes man på bekvemtest måte skulle gjøre opp med «quislinger».

Da Lord Hankey tok saken opp i Overhuset

ble han imøtegått av the Lord Chancellor på nøyaktig samme måte som av våre hjemlige forsvare av «rettsoppgjøret» benytter, når dette utsettes for kritikk. «Politics Trials and Errors» går også til kraftig angrep på «den betingelsesløse kapitulasjon» som ble krevet av Roosevelt. Lord Hankey redegjør for hvilke ulykker dette krav til «Aksen» avstedkom, som verden kunne ha vært spart for.

Som en avslutning vil jeg si-tere hva Lord Hankey skriver om de britiske planer angående invasjon i Norge:

(Referat av Lord Hankeys innlegg i debatten i Overhuset 3.

Forts. side 4

lingen, hadde greidd å få hevet de dårlige lønninger for funksjonærene ved arbeidskontoret. — Sæter derimot hadde anvist lister over funksjonærens såkalte «overtidsarbeid», som overhodet i kke var utført, slik at det på denne måte ble ca. dobbelt lønn, altså et eiendommelig forhold overfor kommune-kassen!

Sæter selv hadde ikke behov for slik inntektsstigning, da han hadde sine store innkomster av entreprenørfirmaet. Således kan nevnes at han etter få måneders drift sammen med to andre hadde hevet ca. kr. 20 000.

Etterat herr Sæter under okkupasjonen ble avskjediget ved arbeidskontoret fikk han «pensjon» med ca. 5000 kr. pr. år.

Som alminnelig i disse saker er også i Hegle-saken bortkommet dokumenter, bl. a. innberetningen fra revisorene i Samorganisasjonen, som var i herr Hegles varetekt, og som han hadde overlevert sin etterforsker, her Kaare Faanes. Alek.

det er alltid en tilfredsstillelse at også andre begynner å våkne og vil si ifra. Vi skal derfor gjengi et kort sammen- drag, av hva advokaten anførte:

Det må stå folkeflertallet fritt i et demokratisk samfunn å innføre de forsvarlige økonomiske ordninger, som det finner riktige — såvidt ikke de demokratiske menneskerettigheter krenkes. Men det er utilbørlig i et demokrati å innføre en i alle fall halv-permanent ordning, som setter hele vårt næringsliv under diktatur. Det hjelper ikke, at man sier at loven ikke vil bli misbrukt eller at den hittil ikke er blitt misbrukt. Det er ikke det, det spørres om. Det det gjelder er at vi har innført diktaturets prinsipp i vårt næringsliv. Lex Thagaard er fra forfatningsmessig demokratisk synspunkt den mest reaksjonære lov vi har. Den er bare et eksempel blant mange — kanskje det mest drastiske. Men den er et utslag av en tendens som mer har gjort seg gjeldende i norsk offentlig liv i dette århundret. Den lovgivende forsamling og domstolene gir makten fra seg til administrasjonen. Grunnloven har lagt den lovgivende og bevilgende myndighet

lovsvikere. Tusentall av danaker har de siste fem år ønsket alt ondt over ham og hans banemenn av idag, den tidligere statsadvokat, landsrettssakfører Carl Madsen. Først falt statsadvokaten på en nattlig bilferd i noe som ble kalt «patologisk rus», og nå har han selv styrt sin venn og overordnede, justisministeren. Men dette er ikke nok. Minister Buhl er blitt Busch-Jensens etterfølger i justisministerembedet. Det er denne mann, som direkte og med sin autoritet som statsminister i 1942 tilskyndet de handlinger som senere er blitt bedømt som landsforræderi av høyeste grad, og han skal altså treffe bestemmelse om hvorvidt dødsdommer skal eksekveres over personer, som mulig i sitt forsvar vil påberope seg hans uttalelser. Ingen er idag mer uegnet til å forestå den resterende del av «utrensningen» enn han, sier de konservative hovedorgan. — Danmark har således sine problemer likesom vi. — Forskjellen er bare, at det i Danmark diskuteres åpenlyst, mens presen her hjemme synes fullstendig å ha mistet målet, hva det nå enn kommer av.

Ukens kronikk:

«Myten om den norske heroismen»

En svensk analyse av forholdene i Norge

I det frie svenske blad Dagsposten, som utkommer i Stockholm, har en Oslokorrespondent skrevet to artikler under felles-titlen «Myten om den norske heroismen». Vi gjengir artiklene i dag og i neste nummer, da også vår store lesekrets vil ha interesse av å lære å kjenne dette speilbilde av de selvgode nordmenn. For ikke å svekke inntrykket gjengir vi artiklene i original-språket:

DEN 9. APRIL 1940 drogs Norge in i stormaktskriget trots statsmakternas obetingede ønskan att bevara landet neutralt. Vid denna tidpunkt fanns det i Norge intet spår av den heroiska eller moraliska uppfattning, som senare vid vissa tidpunkter så starkt präglat norsk press. Det fanns näppeligen någon norrman, som ansåg, att hans land hade någon moralisk plikt att delta i kriget mot nazismen eller att hans land av någon orsak borde kasta sig in i stormaktskriget. Önskan om att bevara neutraliteten var den gången lika allmän som den vid någon tidpunkt kunnat vara i Sverige.

Den 10. juni 1940 kapitulerade Norge efter det att de allierade trupperna hade lämnat landet och satt de norska trupperna i sticket och efter det att dessa efterhand varit tvungna att ge upp kampen. De norska myndigheterna ha ställt sig

på den ståndpunkten, att Norge aldrig kapitulerade trots att det gavs order om kapitulation då kungen och regeringen lämnade landet. Man synes ha hyst uppfattningen att det med hänsyn till regeringens juridiska och maralska rätt att uppträda som laglig regering även under exil-åren varit nödvändigt att hävda, att kriget fortsatte kontinuerligt. Denna punkt har en stor betydelse för bedömandet av en rad handlingar i landets senare historia, i det att de politiska åtgärder som sommaren 1940 vidtogos i Norge hade som bakgrund att landet genom kapitulationen trätt ut ur kriget och att folkrättsligt sett okkupationstillstånd hade inträtt. Därmed skulle den faktiska regeringsmakten i landet ha övergått till okupationsmakten. Förnekar man emellertid, att kapitulation ägt rum och hävdar man, att kriget fortsatte kontinuerligt — intill denna dag — då har exilregeringen

även under åren 1940—45 varit den lagliga regeringen. Detta är utgångspunktet för den s.k. London-laggingningen och den senare rättsförföljelsen i Norge.

MEN DETTA är också utgångspunkten för uppfattningen om att Norge fortsatte att befinna sig i en heroisk kamp mot Tyskland och att det i denna kamp intog en moraliskt sett särskilt stark ställning.

NORGE KREVDE JU INGA territoriella fördelar och gick inte in i terrorkriget med egna militärformationer. Dess krigsmål var befriandet av landet från förtryckaren samt nedkämpandet av den nazistiska terrorn i Europa — d.v.s. det tog, enligt egen uppfattning, del i den europeiska befrielsekampen utan att kräva något annat för sin egen del än befrielsen. På en ädlare grundval kan intet land föra krig.

Det som här framhålls kan inte exemplifieras med citat och ord som kunna tjäna till bevis. Det är emellertid uttryck för den rent psykiska inställning, som man under dessa år har mött i Norge. Och den våldsamma moraliska förkastelse-domen över dem som under okkupationsåren togo del i det förvaltningsmässiga och administrativa arbetet i landet har som sin förutsättning just denna uppfattning om att de sveko i den europeiska frihetskamp, i vilken Norges befrielsekamp var en del.

Det har varit nödvändigt att som en ytterligare utbyggad av dessa

synspunkter även ge det norska folket en mycket överdriven bild av den hållning, som folket självt intog under okupationsåren. I realiteten var denna hållning utpräglat opportunistisk och förnuftsbetonad. Det kunde inte undvikas, att norskt arbetsliv ställdes i okupationsmaktens tjänst och att mycket viktiga grenar av detta arbetsliv direkt tjänade okupationsmaktens krigsbehov. Detta gav icke upphov till kamp och motstånd. Norska myndigheter försökte tvärtom ännu medan kriget pågick i landet att tillämpa förhållandena på bästa möjliga sätt så att arbetslivet kunde fortsätta och så att varje mera omfattande kris inom detta kunde undvikas. Major Langeland har i sin dokumentariska bok «Dömmet» givit en rad utmärkta exempel härvidlag. Han påvisar bl. a. hurusom den senare norske justisministern Gundersen aktivt medverkade för att skaffa norsk arbetskraft till istandsättande av flygfält för den tyska militären. Han visar även, att Nämnden för industri och omsättning år 1940 helt inriktade sig på att hålla arbetslivet i gång i samarbete med tyskarna — i nämnden var Landsorganisationen representerad genom sin dåvarande ordförande Elias Volan. Han påvisar ytterligare hur Oslo kommun, med den senare medlemmen av Londonregeringen, Hartmann, som finansrådman, ordnade liknande samarbete för arbetet på Fornebu flygplats. O.s.v.

Sannheten skal frem —

Forts. fra side 1.

direkte til justisministeren og ba om at der måtte bli nedsatt en komite til å undersøke hennes påstander og de tilfeller av mishandling hun hadde trukket fram. Der kom selvsagt intet svar. Det eneste som ble gjort var at riksadvokaten satte igang en undersøkelse for om mulig å få fru Steinsvik straffet. Men undersøkelsen førte til, at når unntas et par misforståelser og mindre feil, var alt det fru Steinsvik hadde skrevet riktig. Det eneste myndighetene gjorde var å tie boken og saken og alle mishandlingene ihjel.

SIDEN ER DER KOMMET FRAM det ene forferdelige «tilfelle» etter det andre. Ikke minst fra Ilebu og Bredtvet gjennom «8. Mai». Ingen av de hendelser og opprørende tilfeller av mishandlinger og planlagt tortur med påfølgende død, selvmord, livslang helseløshet eller sinnsyke er blitt imøtegått, bevist å være usant eller stempet som løgn. Myndighetene har hele tiden valgt «den lange linjes taktikk», å tie alt ihjel, fordi de vet at det er sant, i det håp at tiden skal legge sitt slør over alt dette forferdelige som er hendt i demokratiets og frihetens navn og at den samlede ensrettede presse skal være lukket for alt om de norske konsentrasjonsleirer, samtidig som den er fylt med grufulle skildringer om forholdene i de tyske og russiske fangeleirer.

DA DEN OPPRØRENDE MISHANDLING AV LEIF BJERTNES OG WILLY MOSS på lands gymnasiet på Voss først kom fram ble det selvsagt stemplet som løgn og overdrivelse. Men da sogneprest Madland tok det opp og tilslutt fikk det fram i stortinget kunne ingen benekte det lenger. Selvsagt fikk de som hadde gjort det bare en minimal betinget straff. Men spørsmålet er jo heller ikke å få alle de hundre hjemmefrontfolk, svenkepolititi, vakter, landssvikpolititi eller andre som har begått mishandlinger i de norske konsentrasjonsleirer straffet, men å få sakene fram og få dem saklig belyst, så hele folket får se sin synd, sin skandale og sin brødd.

fremst alle de av våre kamerater som ble drevet i døden, til selvmord, til sinnsyke eller som så meget som en arrestordre, uten å være dømt, fratatt alle rettigheter, bevoktet av bevopnede vakter, mange av dem er blitt isolert på eneseller i månedsvis, nektet å lese bøker og aviser eller å skrive eller få besøk av sine pårørende, etter landssvikpolitiets forgodtbefinnende.

I SOVJETS FANGELEIRER ER der gjennomført arbeidsplikt uten lønn for alle fanger. I de norske konsentrasjonsleirer er det samme gjennomført. Fangerne kan kommanderes til alle slags arbeid. Først var det uten lønn, siden med en «lønn» fra 10 øre til en krone pr. dag.

Den sovjet-russiske statsorganisasjon GOULAG kan selge eller låne ut fangene for betaling til andre statsentraler. Det samme er etilfelle i Norge. Jeg selv og mange med meg er blitt solgt til skogeierne til tømmerhugst for så og så stor betaling som ble betalt til fangeleiren, altså til staten, utregnet etter det arbeid vi presterte. Fangeleiren på Jessheim f. eks. hadde en strålende inntekt på de 11 skogsforlegninger den hadde vinteren 1948. det påstås at leirens underskudd ble dekket av det skogsarbeidsfangene innbragte. Mens fangene når alt ble fratrukket fikk en «lønn» såvidt de kunne betale de barber- og toalettaker samt lommelykter og termosflasker de måtte kjøpe i leiren. — (Mange hadde underskudd på «kontoen».)

NAR DET PASTAES AT det var frivillig fangene dro på skogsarbeid, og at de selv meldte seg, er dette en tilsnikelse. — Forholdene var så elendige og kostene så forferdelig i leiren at vi som var utsultet etter 3 års fangeleirliv simpelthen var nødt til å melde oss, fordi den eneste sjanse vi hadde til å få skikkelig mat var å komme på skogsarbeid. Dette understrekes og bekreftes av inspektørens stadige trusler om at den som ikke hugget nok ville bli sendt tilbake til leiren. Slik som på Jessheim var det i de fleste leirer.

Forbundet for Sosial Oppreisning

Vårt kontor i Oslo er åpnet i Kjersshows gate 5 (nær Sagene kirke, ved buss- og trikkeholdeplass).

Telefon 37 76 96.

Post, penger m. v. sendes heretter til kontorets adresse:

FORBUNDET,
Kjersshows gate 5,
Oslo.

eller til formannens adresse:

KAPTEIN HROAR HOVDEN,
K a p p, Toten.

Formannen treffes på Oslo-kontoret hver fredag.

Tillitsmennene bes innsende oppgjør — andre bes sende sine bidrag — til en av de ovenfor nevnte adresser, helst, så snart som mulig. **Formannen.**

Overfallet på Norge —

(Forts. fra side 1)

mai 1949).

«I motsetning til den alminnelige oppfatning er ikke den historiske framstilling som Nürnberg-dommene og kjennelsene bygger på nøyaktig. Jeg har foretatt en nøyaktig sammenlikning mellom den invasjon av Norge, som er beskrevet i dommen og den framstilling Mr. Churchill gir i sine memoarer «The Gathering Storm».

Selvfølgelig var ikke disse memoarer

offentliggjort på den tid, men dette vitnesbyrd hadde vært tilgjengelig hvis tribunalet hadde ansett det umaken verd å skaffe seg det. Men deres dom var utelukkende basert på de bevis de hadde skaffet seg fra tyskerne. De fant ikke ut hva som hadde foregått i de allierte land. Jeg vil bare nevne et eller to punkter.

Hadde dommerne anmodet om slike vitnesbyrd

ville de ha oppdaget, at planleggelsen av aggresjonen (overfallet) først begynte i dette land. Det var den 29. september 1939, fire dager før admiral Raeders memorandum, som alltid siteres som det første skritt i den tyske planlegging, at Churchill anmodet om planleggelse her. Det var begynnelsen til den plan for det som eventuelt skulle bringes til utførelse, mineleggingen av den norske ledelse, som Mr. Churchill

Når det-derfor hevdes at alle NS-folk tok parti for fienden så er dette det stikk motsatte av den historiske sannhet. At man her i Norge tviholder på denne løgn, påtross av at Mr. Churchill ikke legger noen skjul på den faktiske sammenheng, tyder på noe som Lord Hankey øyensynlig ikke finner tidspunktet inne for å avsløre.

Når man tenker på Mr. Churchills norske «æresdokortittel» og de taler som ved den anledning ble utvekslet, så kan man gjøre seg opp en mening om de tung, som må skjules koste hva det koste vil.

Lord Hankey avslutter sin bok med en alvorlig henstilling om et amnesti, så fort som gjørlig.

Alle norske dommere burde lese denne bok, og hvis de skulle være i besittelse av de egenskaper, man ventet seg hos en dommer, så har man grunn til å anta at skamrødmen måtte stige dem til hodet.

H. F. K.

Sveiser

som fra 14. april i ca. 2 mnd. kan stille 17 melkekuer + ungfe, og siden i sommer være gårdskar. Nygifte eller forlovede kommer også i betraktning, særlig hvis kvinnen kan delta i husarbeidet. B.m. «Nord-Gudbrandsdal» nr. 88

Garvar — kompaniskap.

SIKKER BREVPOST

EN NYHET

Safe — Konvolutten

(Patentanm.)

har innvendig forsegling og kan ikke åpnes av uvedkommende. Vanlig konv.pris + kr. 3.— pr. hundre. Alle sorter kan skaffes.

Fra lager hvit forr.konvolutt kr. 5.— pr. hundre + porto.

SAKO, postboks 122, Stavanger.

Brukte maskiner

Kornrensemaskin, hakkelsmaskin, ugraskjøreprøyte og halmvifte rimelig tilsalg.

PER LIE, Kapp, Ø. Toten.

Skal De kjøpe radio?

Jeg har alle ledende merker på lager. — Rimelige bet.betingelser Gamle apparater tæs i bytte.

Ring 68 36 97 eller skriv til E.B.M. Post Box 17, Bekkelagshøgda. Jeg sender Dem oppgaver og forslag.

Elektrisk utstyr og komfyrer.

Fjørøker

For en ugift solid røker er plass ledig fra 14. april 1950. Fjøset er tidsmessig innredet med melkemaskiner, drikkekar og varmt vann. N.R.F. besetning, 18 dyr på bås.

Søknad med attestavskrifter sendes til

Harald B. Sween, Valsig, Furnes pr. Hamar.

Jeg søker:

1. Snild og flink hushjelp — helst fra før påske. Gjerne en som på egen hånd kan overta husholdningen i sommermånedene.
2. Interessert og villig bondegutt, fra ca. 14. april.
3. Sveiser eller budeie for 16 melkekuer og ca. 25 geiter på setra, fra ca. 1. juni. Melkelevering.

Opplysninger og lønnskrav sendes

O. M. Nordrum, Fåvang st., Gudbrandsdalen.

Plass for lidelsesfelle

(Må ha boplass i Oslo).

Eldre grossist i frukt og grønnsaker, leverte litt grønnsaker til tyskerne. Straff sonet, ruinert og helsenedbrutt. Har i Oslo grossist-vevilling, lokale, telefon, kundekrets og flink salgssjef. Men mangler kapital og bokholder. Søker aktiv kompanjong for 48 % av forretningen mot 25,000 kontant (eventuelt noe i avdrag). Eller blir det fra mai ansatt bokholder (diverse mann) som og kan passe torvet engrossinnkjøp. Eller hele forretningen overdras. Konferanse privatbolig telefon Drøbak 506.

Forpakter

Solid gårdsvant mann søkes til forpakter på middels stort gårdsbruk. Helst tidligere NS-mann, som både kan og vil arbeide. Gode betingelser. Arbeide i fabrikk o. l. kan påregnes utenom gårdsarbeide.

Eget hus med lys og vann. Velstelt fjøs. Særdeles lettredrenn gård. Maskiner og besetning medfølger.

